

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 27 października 2016 r.

Adam Bodnar

IX.517.2396.2016.MMa

**Pan
gen. Jacek Kitliński
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej**

Na przestrzeni ostatnich lat osoby pozbawione wolności wielokrotnie sygnalizowały, że skargi, prośby i wnioski składane na piśmie do dyrektorów jednostek penitencjarnych nie docierają do adresatów. Problem ten poruszyli również więźniowie w Areszcie Śledczym Warszawa-Białołęka. Spotkanie zorganizowane było w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Praw Więźniów.

Badając te skargi Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymywał od Służby Więziennej informacje, że pismo na którego zaginięcie żalił się osadzony, nigdy nie zostało złożone. Jednocześnie oprócz oświadczeń obu stron nie było żadnych obiektywnych dowodów w sprawie, gdyż Służba Więzienna nie prowadzi rejestrów korespondencji wewnętrznej, nie wydaje też osadzonym potwierdzeń odbioru tej korespondencji. Rzecznik Praw Obywatelskich wskazywał w swoich odpowiedziach do osadzonych, że pewnym rozwiązaniem tego problemu może być wykonywanie pisma w dwóch egzemplarzach oraz poproszenie wychowawcy czy funkcjonariusza, któremu przekazywane jest pismo, o potwierdzenie na jednym z egzemplarzy faktu jego przyjęcia. Taki sposób działania nie rozwiązuje jednak generalnego problemu. Ponadto, funkcjonariusze Służby Więziennej nie chcą w ten sposób potwierdzać faktu złożenia pisma, gdyż łączyłoby się to z obowiązkiem porównania treści obu pism. Poza tym, pismo kierowane do dyrektora jednostki penitencjarnej nie powinno być czytane przez inne osoby.

Przepis art. 6 k.k.w., który wskazuje na uprawnienie skazanego do składania skarg, próśb i wniosków, nie zawiera żadnych regulacji w zakresie procedury potwierdzania faktu ich przekazania. Nie zawiera ich także rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów załatwiania wniosków, skarg i próśb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. poz. 647).

Z kolei art. 105 § 7 k.k.w. wskazuje, iż *skazany otrzymuje pisemne potwierdzenie odbioru w zakładzie karnym wysyłanej przez niego korespondencji urzędowej. Na kopercie umieszcza się odcisk stempla z nazwą zakładu karnego oraz odnotowuje się datę jej odbioru.* W tym zakresie przepis art. 105 § 7 k.k.w. stosuje się również do tymczasowo aresztowanych (w związku z art. 209 k.k.w.). Procedurę potwierżeń odbioru korespondencji urzędowej określają przepisy: § 20 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz. U. Nr 152, poz. 1493) oraz § 20 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz. U. Nr 152, poz. 1494).

Pisemne skargi, prośby i wnioski, kierowane do dyrektorów jednostek penitencjarnych, mieszczą się w przyjętej przez Służbę Więzienną interpretacji pojęcia korespondencji urzędowej. Są one bowiem adresowane do organów postępowania wykonawczego i dotyczą kwestii związanych z wykonywaniem kary pozbawienia wolności czy tymczasowego aresztowania. Literalne brzmienie przepisu art. 105 § 7 k.k.w. może skłaniać do wniosku, iż tylko na korespondencję urzędową wysyłaną poprzez operatora publicznego należy wydać skazanemu potwierdzenie odbioru. Przyjęcie wykładni systemowej tej regulacji pozwala jednak dostrzec jej cel, tj. potwierdzenie skazanemu faktu, iż jego korespondencja została przyjęta w celu przekazania jej do adresata. W takim ujęciu również korespondencja skazanych (skargi, prośby i wnioski) kierowana do dyrektora jednostki penitencjarnej, winna być objęta procedurą potwierdzania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej jej odbioru.

Wskazane rozumienie przepisu art. 105 § 7 k.k.w. byłoby zgodne nie tylko z celem jaki przyświecał ustawodawcy przy tworzeniu normy, ale również ze standardami międzynarodowymi. W myśl Reguły 57 Reguł Nelsona Mandeli *należy zagwarantować,*

aby więźniowie mogli składać prośby lub skargi w sposób bezpieczny oraz, na prośbę skarżącego, poufny.

W mojej ocenie procedura, która nie gwarantuje osadzonemu składającemu skargę, prośbę czy wniosek potwierdzenia tego faktu, nie może być uznana za procedurę bezpieczną i respektującą konstytucyjne prawo do składania petycji, wniosków i skarg, o którym mowa w art. 63 Konstytucji RP. Prawo skazanego do składania wniosków, skarg i próśb jest również wyeksponowane w art. 102 pkt 10 k.k.w.

Niektórzy więźniowie, aby uzyskać potwierdzenie nadania skargi, prośby lub wniosku uciekają się do wysyłania ich poprzez operatora publicznego, bądź korzystają z dyspozycji § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie sposobów załatwiania wniosków, skarg i próśb osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, składając je w formie ustnej do protokołu. Inne działania, które podejmują, to wysyłanie tej korespondencji za pośrednictwem Rzecznika Praw Obywatelskich czy Dyrektorów Okręgowych Służby Więziennej. Tych rozwiązań nie można uznać za satysfakcjonujące, a raczej należy je traktować jako wyraz determinacji osób pozbawionych wolności do uzyskania przekonania, iż ich skarga, prośba lub wniosek dotrze do dyrektora jednostki penitencjarnej.

W świetle obecnej praktyki stosowania prawa należy uznać, że skazani są pozbawieni możliwości otrzymania potwierdzenia odbioru korespondencji urzędowej w postaci skarg, próśb i wniosków, kierowanych na piśmie do dyrektora jednostki penitencjarnej. Jak wskazałem wyżej, w mojej ocenie dopuszczalne, a przy tym zgodne z celem przepisu art. 105 § 7 k.k.w. byłoby wydawanie przez Służbę Więzienną wskazanych potwierdzeń także na tę korespondencję.

Mając powyższe na uwadze, uprzejmie proszę o przedstawienie stanowiska Pana Dyrektora Generalnego w przedmiotowej sprawie.

Podpis na oryginale